

ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ВИТРАТАМИ

Більш ніж будь-коли, логістика відіграє вирішальну роль у сучасному бізнесі, щоб гарантувати безперебійну роботу компанії та задовольняти вимоги клієнтів. Контроль витрат є одним з ключових елементів логістики, і він вимагає комплексної стратегії компанії та постійного її вдосконалення. Все це актуалізується в українських реаліях, де окрім ринкової конкуренції, підприємці вимушено зіткнулися з проблемами ведення діяльності в умовах економічної кризи, воєнної агресії, коливання курсу валют, нестабільністю доходів населення, зростання цін на енергоносії та перебоїв в ланцюгах постачання. Ці фактори досить різко негативно вплинули на собівартість продукції, послуг та інші аспекти діяльності вітчизняних компаній, що призвело до загострення питання оптимізації витрат.

Розробка та впровадження рішень, спрямованих на мінімізацію витрат, пов'язаних з обробкою, зберіганням і транспортуванням товарів, є частиною управління логістичними витратами підприємства. Для компанії ефективно управління витратами є важливим, оскільки воно знижує витрати, підвищує конкурентоспроможність і гарантує стабільні фінансові результати.

Логістичні витрати являють собою значну частину загальних витрат підприємств, в залежності від форми, розміру, географічного розташування та специфіки діяльності компанії, ця частка може складати від 6 до 35% [1].

Управління та оптимізація цих витрат є важливим аспектом в підвищенні ефективності діяльності компанії, проте складність цього процесу полягає в невизначеності того, що можна віднести до логістичних витрат та їх залежності між собою, так скорочення однієї з груп витрат може вплинути на збільшення загальних логістичних витрат підприємства, що в свою чергу лише негативно вплине на загальні прибутки компанії. В зарубіжній та вітчизняній літературі представлені різні підходи до визначення логістичних витрат, їх класифікації та видів. Одним з найбільш розповсюджених визначень є: «логістичні витрати – це витрати понесені фірмою для забезпечення логістичного процесу компанії» [2].

Наступним важливим аспектом в визначенні логістичних витрат є їх класифікація. Розділити логістичні витрати можна на дві категорії:

1) прями, представляють собою витрати які безпосередньо стосуються переміщення та зберігання продукції, що включає в себе складування, транспортування, управління запасами, пакування.

2) непрямі витрати в свою чергу не пов'язані з процесами переміщення та зберігання, а охоплюють собою адміністративні витрати, витрати на обслуговування клієнтів, закупівлі. Витрати на логістику включають широкий діапазон витрат, які виникають під час процесу постачання.

Ці витрати можуть бути безпосередньо пов'язані з транспортуванням і складуванням, або вони можуть бути опосередковано пов'язані із закупівлею та обслуговуванням клієнтів. Розуміння класифікації витрат на логістику дає змогу компаніям аналізувати свої витрати, точно визначати причини цих витрат і впроваджувати цілеспрямовані стратегії їх скорочення. Компанії можуть підвищити операційну ефективність, зменшити витрати та отримати конкурентну перевагу на ринку завдяки ретельному контролю витрат на логістику.

Методи зменшення логістичних витрат являють собою комплексні дії по оптимізації різних аспектів логістичної діяльності компанії, вони включають в себе:

1) Ретельна оцінка постачальників і методів закупівель. Даний підхід дасть змогу зменшити вартість логістичного процесу та підвищити ефективність логістичної системи в цілому. Даний підхід передбачає пошук надійних партнерів, які пропонують конкурентоспроможні ціни, вигідні умови контракту та найвищий рівень обслуговування. Використовуючи економію на масштабах і домовляючись про вигідні умови з постачальниками, компанії можуть значно зменшити витрати на закупівлі. Крім того, ретельний аналіз постачальників полегшує пошук альтернативних шляхів

поставок, сприяючи стійкості в ланцюжку постачання та мінімізуючи вплив непередбачуваних обставин.

2) Оптимізація транспортних витрат: Оптимізація маршрутів, вибір транспорту, методів транспортування, можуть дати суттєву економію коштів, одночасно забезпечуючи своєчасну доставку товарів. Використовуючи системи управління транспортуванням (TMS), компанії можуть виявляти неефективність, оптимізувати маршрути та збільшити ефективність відправлення, щоб мінімізувати витрати на транспортування.

Також, можливість перенести транспортування на аутсорс іншим компаніям може запропонувати доступ до спеціалізованого досвіду та інфраструктури, сприяючи економічно ефективним транспортним рішенням.

3) Застосування методів оптимізації запасів, таких як інвентаризація «точно вчасно» (JIT), прогнозування попиту та сегментація запасів, дозволить компаніям знайти баланс між рівнем обслуговування та витратами на зберігання запасів. Завдяки узгодженню рівня запасів із моделями попиту та впровадженню економічних методів інвентаризації підприємства можуть оптимізувати використання простору для зберігання та зменшити експлуатаційні витрати. Більше того, використання технологічних систем управління запасами полегшує їх моніторинг у режимі реального часу та контроль за відповідністю запасів необхідному їх рівню, уможливаючи проактивне прийняття рішень для зменшення надмірних витрат.

4) Ефективне управління витратами на логістику залежить від постійного спостереження та оцінки ключових показників ефективності (KPI). Завдяки використанню відповідних показників, таких як вартість за одиницю відстані, оборотність запасів і час циклу виконання замовлень, власники підприємств можуть оцінити ефективність своїх операцій і точно визначити можливості для вдосконалення.

Впровадження даних систем стимулює безперервне вдосконалення, креативність і спонукає персонал самостійно знаходити шляхи економії коштів. Крім того, використання технологій аналітики даних і бізнес-аналітики дозволяє компаніям приймати рішення на основі аналізу даних компанії, дозволяючи їм адаптуватися до мінливих ринкових умов і динамічно оптимізувати свої логістичні витрати.

5) Ефективність складу, а саме такі операції як отримання, зберігання та виконання замовлень також додають загальних витрат, пов'язаних з логістикою. Оптимізація компонування, автоматизація процесів і управління робочою силою підвищать продуктивність складу та дадуть можливість заощадити значну суму грошей при збереженні стандартів обслуговування. Компанії можуть зменшити витрати на обробку, прискорити процедури комплектації замовлень і покращити розміщення запасів шляхом впровадження систем управління складом (WMS). Крім того, використання передових технологій, таких як робототехніка та гаджети з підтримкою Інтернету речей, покращує операційну ефективність, знижує витрати на оплату праці, пов'язані зі складськими операціями і усуває помилки [3].

Підсумовуючи, ефективне управління витратами на логістику є необхідним для досягнення операційної ефективності та підтримки конкурентоспроможності в сучасному динамічному бізнес-середовищі. Застосовуючи зазначені ініціативи, компанії можуть оптимізувати логістичні операції, зменшити витрати та підвищити загальну прибутковість.

Список використаних джерел

1. Škerlič, S. (2018) The impact of customers' demands for lower logistics costs in the automotive industry supply chain on companies' business processes. *Scientific Journals of the Maritime University of Szczecin*, 55, pp. 86-92.
2. An Overview of the Problematic Issues in Logistics Cost Management. *Hrčak portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa - Hrčak*. URL: <https://hrcak.srce.hr/221417> (date of access: 23.03.2024).
3. Сумець О.М.. Логістичні витрати підприємств олійно-жирової галузі: формування та оцінювання. ХАРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ». 2017. С. 35–52.

Науковий керівник: канд. екон. наук, Пічугіна М. А.